

الدرس التاسع

أفعال ناقصة

به فعل هایی از قبیل (كان « بود » صار « شد » ليس « نیست » أصبح « شد » مادام « تا زمانیکه » مازال « همیشه » و صیغه های دیگر آنها أفعال ناقصة گفته می شود .

أفعال ناقصة بر سر جمله اسمیه می آیند مبتدا را اسم خودشان مرفوع و خبر را خبر خودشان منصوب می کنند .
أفعال ناقصة . اسم (مرفوع) + خبر (منصوب)

یاد آوری :

نشانه نصب	نشانه رفع	
ی	ا	مثی
ی	و	جمع مذکر
ا	و	اسماء خمسة
ـ ، ـ	ـ ، ـ	جمع مؤنث

انواع اسم أفعال ناقصة : ۱ . اسم ظاهر مثال . صار الطالب ناجحاً (اسم الطالب و مرفوع إعراب اصلی)

۲ . ضمیر بارز مثال . كانوا مؤمنين (اسم ضمیر بارز « و » ، محلاً مرفوع)

۳ . ضمیر مستتر مثال . ليس متكاسلاً (اسم : ضمیر مستتر هو ، محلاً مرفوع)

أنواع خبر أفعال ناقصة : ۱ . مفرد مثال . كان المظلومون منتصرين (خبر كان مفرد و إعراب فرعی « ی »)

۲ . جمله « فعلیه ، اسمیه » مثال . كنتم تؤمنون (خبر كان جمله فعلیه و محلاً منصوب)

مثال . كان المسجد بابه مفتوحاً (خبر كان جمله اسمیه و محلاً منصوب)

۳ . شبه جمله مثال . ليس في المدرسة قاعة (خبر ليس مقدم شبه جمله محلاً منصوب)

نکته : هرگاه اسم أفعال ناقصة (ضمیر بارز و ضمیر مستتر) باشد إعراب آن محلی است و همچنین اگر خبر آن (جمله و شبه جمله) باشد نیز إعراب آن محلی است .

نکته : هر گاه مبتدا ضمیر منفصل باشد و بخواهیم أفعال ناقصة بر سر جمله بیاوریم ضمیر منفصل مرفوعی به

ضمیر متصل مرفوعی تبدیل می شود . مثال . أنتم صادقون (أصبح) أصبحتم صادقين

نکته : اگر فعل كان به باب های دیگری رفته باشد جزء أفعال ناقصة به شمار نمی رود و یک فعل معمولی است

مانند : كَوّن ، يتكون ..

نکته : اگر ضمیر منفصل مرفوعی بین اسم و خبر أفعال ناقصه بیاید این ضمیر ، ضمیر فصل است و در جمله هیچ نقشی ندارد و فقط جنبه تأکیدی دارد . مثال . كانوا هم المؤمنین

ترجمه أفعال ناقصه

كان + (خبر فعل ماضی) : ماضی بعید مثال . كانوا إكتشفوا : کشف کرده بودند

كان + (خبر فعل مضارع) : ماضی استمراری . كان الطلاب يسمعون : می شنیدند

ماضی	ماضی	ماضی	ماضی	ماضی	ماضی	ماضی	مضارع	امر
صار	لیس	أصبح	مادام	مازال	كان	يكون		
صارا	لیسا	أصبحا	ماداما	مازالا	كانا	يكونان		
صاروا	لیسوا	أصبحوا	ماداموا	مازالوا	كانوا	يكونون		
صارت	لیست	أصبحت	مادامت	مازالت	كانت	تكون		
صارتا	لیستا	أصبحتا	مادامتا	مازلتا	كانتا	تكونان		
صیرن	لسن	أصبحن	مأمنن	مازلن	كنن	يكنن		
صیرت	لست	أصبحت	مأمت	مازلت	كنت	تكون	كن	
صرتما	لستما	أصبحتما	مأمتما	مازلتما	كنتما	تكونان	كونا	
صرتم	لستم	أصبحتم	مأمتم	مازلتم	كنتم	تكونون	كونوا	
صرت	لست	أصبحت	مأمت	مازلت	كنت	تكونین	كونی	
صرتما	لستما	أصبحتما	مأمتما	مازلتما	كنتما	تكونان	كونا	
صرتن	لستن	أصبحتن	مأمتن	مازلتن	كنتن	تكنن	كنن	
صرت	لست	أصبحت	مأمت	مازلت	كنت	أكون		
صرنا	لسنا	أصبحنا	مأمتنا	مازلنا	كننا	نكون		